

Bijlage 1

Kadernota "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg" 2020-2023

180220 - Sociaal

1. Inleiding

Deze kadernota geeft een overkoepelend beeld van de investeringen die we de komende jaren doen om de sociale veerkracht van de Tilburgers te versterken. Tevens geeft deze nota antwoord op de vraag van de raad om duidelijke doelen, indicatoren en streefwaarden voor de verschillende onderdelen van de programmabegroting vast te stellen.

Binnen het veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg" heeft u de afgelopen periode verschillende beleidsnota's vastgesteld. Het gaat om de beleidsnota's Bestaanszekerheid en Positieve gezondheid op 21 oktober 2019 en Integrale ouderenaanpak (Integrale kijk op ouderen) op 28 oktober 2019. Tijdens de behandeling van deze beleidsnota's heeft het college toegezegd ook de doelen, indicatoren en streefwaarden van deze nota's aan u voor te leggen. Tenslotte heeft u op 3 februari 2020 de beleidsnota Sport en Bewegen, inclusief doelen, indicatoren en streefwaarden vastgesteld.

In deze kadernota worden naast de doelen, indicatoren en streefwaarden voor het veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg", ook de subdoelen, indicatoren en streefwaarden van 3 beleidsnota's benoemd. Deze kadernota is de eerste die voorgelegd wordt in het proces om te komen tot de juiste doelen en indicatoren voor de programmabegroting (motie 44).

2. Aanleiding opgave versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg

In het proces om te komen tot de Agenda Sociaal 013 is een uitgebreide analyse gemaakt van de sociale opgaven in de stad, de zogenaamde Vitaliteitsfoto (juni 2016). Hieruit kwam onder andere naar voren dat de **sociale veerkracht in de stad onder druk staat**, onder meer door:

- *de toenemende druk op de 'dragende middengroep', mantelzorgers en vrijwilligers*

De combinatie van jeugd en ouderen maakt dat de druk op de middengroep (19-65 jaar) die werkt, zorgt en ondersteunt hoog is en verder zal gaan toenemen de komende jaren. Tegelijkertijd wordt van deze groep de komende jaren meer gevraagd, zo wordt arbeid steeds complexer en flexibeler en wordt de verzorgingsstaat in vrij rap tempo afgebouwd. Deze ontwikkeling speelt in alle gemeenten, maar Tilburg heeft in vergelijking met andere steden wel een kleinere middengroep waardoor de sociale veerkracht extra onder druk komt te staan.

- *de toenemende tweedeling in de samenleving*

We zien de verschillen tussen jong en oud, gezond en ongezond, arm en rijk, laag- en hoogopgeleid toenemen. Het risico op tweedeling in de stad neemt daardoor toe. Ook ontwikkelingen als globalisering en digitalisering zijn voor de één een kans en voor de ander een bedreiging, dit kan het wij/zij-gevoel versterken.

- *de relatief slechte gezondheid van de Tilburgers*

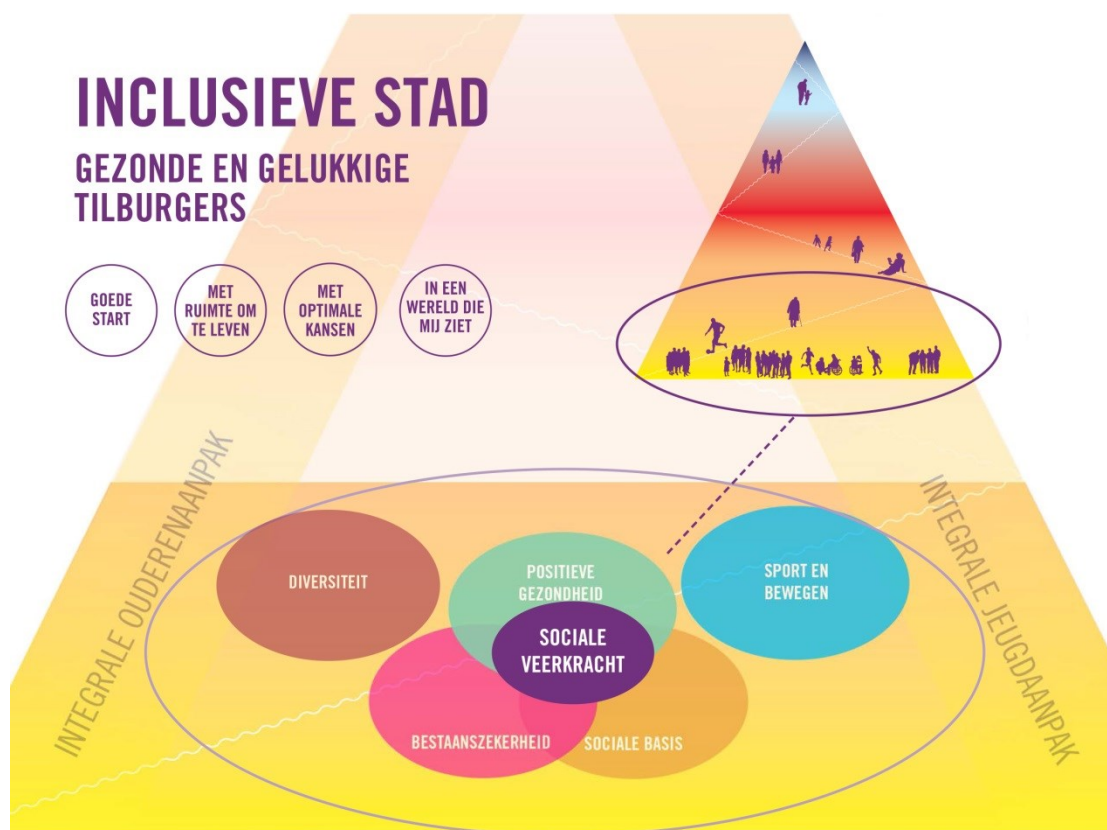
Zowel de ervaren als de objectieve gezondheid is minder goed dan in een aantal vergelijkbare steden. Dit wordt negatief beïnvloed door de leefstijl: Tilburgers roken veel, bewegen weinig en hebben meer overgewicht dan het landelijk gemiddelde. Van de inwoners vanaf 19 jaar heeft 60% meer dan één langdurige aandoening, wat vanzelfsprekend versterkt wordt door de vergrijzing.

Daarnaast weten we dat inkomen, woonomgeving, lichamelijke/psychische gezondheid, werk/opleiding, dagbesteding, sociale samenhang en leefstijl bepalend zijn voor de sociale veerkracht van de Tilburgers. Dat betekent dat naast het veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg" ook activiteiten binnen andere velden, bv "persoonlijke ontwikkeling" en "wonen", positief bijdragen aan de sociale veerkracht van de inwoners.

Portefeuillehouder: Wethouder Dols, Wethouder Hendrickx, Wethouder Lahlah.

Behandelend ambtenaar: Sociaal, Karin Smeets, telefoon 06 21689170

3. Opgave versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg

Tilburg wil een **inclusieve stad** zijn, met gezonde en gelukkige inwoners. Een stad waarin iedereen mee kan doen en erbij hoort. Een stad met extra aandacht en ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Een stad waarin burgerschap en wederkerigheid centrale en doorleefde waarden zijn. Je bent inwoner van Tilburg en daar spreekt de gemeente je op aan. Tilburgers kunnen gebruik maken van alle voorzieningen die deze stad biedt en waar nodig wordt ondersteuning geboden.

Dat is waar we als gemeente naar streven, maar tegelijkertijd weten we dat het leven niet maakbaar is; gezond en gelukkig zijn is niet altijd een keuze. Ook de zo verlangde 'eigen kracht' is voor velen te hoog gegrepen. In de huidige samenleving is het geen vanzelfsprekendheid (meer) om voor elkaar te zorgen en iedereen te betrekken. Om gezond en gelukkig te leven is een stevige basis van essentieel belang. Daarom zet de gemeente in op het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg. Verschillende thema's dragen hieraan bij (zie bovenstaande piramide), zoals positieve gezondheid, sociale basis, bestaanszekerheid, sport en bewegen en diversiteit.

De waarden van de Agenda Sociaal 013 – Goede Start, Ruimte om te leven, Optimale kansen, In een Wereld die mij ziet – zijn onze inhoudelijke drijvers bij het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg. Zo worden kinderen en jongeren écht gezien en gehoord, krijgen ze alle kansen om mee te doen, kunnen inwoners hun talenten ontwikkelen, gezonder leven en écht ergens bij horen en zetten we in op een openbare ruimte die prikkelt tot sociaal en gezond gedrag.

We richten ons bij deze opgave "versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg" op de kracht van preventie en steun in het gewone dagelijks leven. Soms individueel en soms voor groepen inwoners.

Denk aan informele ondersteuning, sociale netwerkversterking en voldoende (fysieke) voorzieningen.

De gemeente Tilburg heeft ook een financiële opgave. We verwachten dat dit tekort zal blijven en wellicht oploopt als we blijven doen wat we nu doen. Met name de kosten voor individuele en specialistische zorg en ondersteuning zijn hoog. We willen meer inzetten op preventie, de veerkracht van de Tilburgers en hun directe leefomgeving (wijken) verbeteren en daarmee het beroep op zwaardere hulp, ondersteuning of zorg verminderen.

We geven invulling aan de opgave "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg" vanuit 7 thema's, in samenhang, maar vanuit verschillende invalshoeken. Deze thema's zijn of worden in een beleidsnota uitgewerkt, waarin specifieke subdoelen, indicatoren en streefwaarden gericht op dat onderdeel worden benoemd.

Het gaat om de volgende beleidsnota's:

- Bestaanszekerheid
- Positieve gezondheid
- Sociale Basis: Wijk aan zet
- Sport en bewegen
- Integrale ouderenaanpak
- Integrale jeugdaanpak
- Werkagenda diversiteit (inclusie)

In deze kadernota wordt in paragraaf 4 eerst ingegaan op de gewenste impact, doelen, indicatoren en streefwaarden van het totale veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg". Deze worden, na goedkeuring, opgenomen in de programmabegroting.

In paragraaf 5 wordt gegaan op de verschillende beleidsnota's en de daarbij behorende subdoelen, indicatoren en streefwaarden.

4. De betekenis voor Tilburgers - impact, doelen en indicatoren

4.1. Impact

We zijn continu in gesprek met de stad. Niet om draagvlak te krijgen voor ónze plannen en ideeën, maar om oprecht te luisteren naar wat er speelt in het dagelijks leven van onze inwoners. In deze gesprekken worden zorgen gedeeld, maar ook wensen en dromen. Sociale veerkracht is bovendien een terugkerend onderwerp in gesprekken met onze partners in de stad. Samen met wat hierover in de wetenschap wordt geschetst, en gebaseerd op ons bestuursakkoord 'Gezond en gelukkig Tilburg', willen we de volgende impact voor de inwoners bereiken:

*In Tilburg voel je je thuis en **verbonden**, met de stad, met je wijk of buurt, een vereniging, de school van je kinderen etc. In onze stad doe je ertoe, kun je meedoen, een **betekenisvol leven** leiden en heb je **gelijke kansen** om je te ontwikkelen. Dit vraagt om voldoende voorzieningen, soms om professionele inzet, maar altijd samen met de inwoners van buurten en wijken. We willen dat alle kinderen en jongeren opgroeien in een sociaal 'rijke' en gezonde, veilige omgeving waarin je je talenten kan benutten. We weten ook dat het leven weerbarstig is; het verliezen van een dierbare, je baan of je gezondheid kan iedereen gebeuren. Met een sterke sociale basis **word je gezien en gehoord** en vind je ondersteuning. Vaak binnen je eigen sociale kring, maar soms ook hierbuiten. De huisarts, de school, de wijkwerker, maar ook de buurvrouw; we hebben hierin allemaal een rol. Met aandacht en openheid voor lastige onderwerpen als eenzaamheid en financiële problemen. We zetten in op **bestaanszekerheid**. Er is **perspectief** voor iedereen; op een baan, om uit de schulden te komen, een dak boven je hoofd te hebben en voldoende middelen om mee te kunnen doen in de samenleving. We streven naar **positieve gezondheid** voor alle Tilburgers, jong en oud. Het gaat niet alleen om fysieke gezondheid, maar ook om mentale weerbaarheid, erbij horen en ertoe doen, een gezonde leefomgeving. Dat begint bij een gezonde en kansrijke start voor kinderen vanaf -10 maanden. **Sport en cultuur** dragen in belangrijke mate bij aan gezondheid, ontmoeting, talentontwikkeling en het gevoel erbij te horen. We streven naar een harmonische samenleving die **vervreemding voorkomt**; met vervreemding bedoelen we mensen of groepen mensen die het gevoel hebben er niet bij te horen vanwege uiterlijk, geloof, gezondheid of om andere redenen, en zich daardoor machteloos en buitengesloten voelen.*

Kortom, **de impact** die we willen bereiken is:

Tilburgers hebben het vermogen hun leven zelf en in samenhang met hun omgeving op een gelukkige en gezonde wijze in te vullen en om te gaan met veranderingen. Ze hebben hiervoor toegang tot de benodigde hulpbronnen.

Met '**vermogen**' bedoelen we:

- **Zelfredzaamheid:** de mate waarin individuen regie voeren over hun eigen leven.
- **Samenredzaamheid:** de mate waarin individuen hun sociaal netwerk daarbij willen/kunnen inzetten.

Met '**hulpbronnen**' bedoelen we:

- **Persoonlijke hulpbronnen:** de capaciteiten van mensen ofwel de vaardigheden en competenties bepaald door onder meer werk, inkomen, opleiding en gezondheid (zelfredzaamheid).
- **Sociale hulpbronnen:** participatie in sociale netwerken (samenredzaamheid).
- **Omgevingshulpbronnen:** fysieke en tastbare voorzieningen op het gebied van onder meer onderwijs, spelen en bewegen, gezondheid, sport, cultuur en recreatie.

De sociale veerkracht van een mens wordt bepaald door de kracht van deze hulpbronnen en hoe ze elkaar kunnen versterken. Dat wil zeggen: mist iemand bepaalde persoonlijke hulpbronnen om een probleem aan te kunnen pakken (je bent bijvoorbeeld slecht ter been), dan is het wenselijk dat de sociale- en omgevingshulpbronnen hiervoor oplossingen kunnen bieden.

4.2. Doelen, indicatoren en streefwaarden

Met de inzet op het versterken van sociale veerkracht worden 5 doelen nagestreefd:

1. Tilburgers voelen zich fysiek, emotioneel en sociaal gezond
2. Tilburgers voelen zich verbonden met elkaar en hun omgeving
3. Tilburgers ervaren bestaanszekerheid
4. Tilburgers hebben mensen om zich heen waarop ze kunnen steunen
5. Tilburgers zijn in beweging

Onderzoekers van Telos/PON, de GGD en onze eigen afdeling informatievoorziening hebben gezocht naar indicatoren, die aansluiten bij bovenstaande doelen. Indicatoren waarvan de uitkomsten natuurlijk iets zeggen over het doel, maar ook indicatoren waardoor een vergelijking met andere steden mogelijk is en die de ontwikkelingen op langere termijn inzichtelijk maken.

Naast de inhoud is ook rekening gehouden met de frequentie dat resultaten beschikbaar komen, zodat we niet alleen 4 jaarlijkse resultaten, maar op onderdelen ook 2- of jaarlijkse informatie tot onze beschikking hebben. Wetenschappers en onderzoekers geven echter wel aan dat het vaak binnen sociale thema's niet zinvol is om jaarlijks of tweejaarlijks te meten, omdat de ervaring leert dat cijfers in zo'n kort tijdsbestek niet echt veranderen.

Samen met de andere programma's wordt bekeken welke vragen nog toegevoegd worden aan het tweejaarlijkse burgeronderzoek, dat eind 2020 plaats vindt.

Wij geven hieronder per doel van het veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg" de indicatoren aan, in bijlage 1 vindt u alle doelen, indicatoren met de bijbehorende streefwaarden (incl. bronvermelding). De doelen en streefwaarden zijn op stedelijk niveau en in vergelijking met de andere B5 gemeenten aangegeven. In Tilburg bestaat ook zeker verschil tussen de verschillende wijken, extra activiteiten die nodig zijn om de achterstand op het stedelijk gemiddelde kleiner te maken worden in de wijk- dorpsagenda's meegenomen.

1. Tilburgers voelen zich fysiek, emotioneel en sociaal gezond
 - Indicator: % inwoners dat gezondheid als goed beoordeelt, gesplitst in 0-11 jaar; 12-18jr; 19-64jr en 65+
 - Indicator: % inwoners dat zich psychisch gezond voelt, 12-18jr, 19-64jr en 65+
2. Tilburgers voelen zich verbonden met elkaar en hun omgeving
 - Indicator: % inwoners dat aangeeft vaak of regelmatig contact te hebben met vrienden, familie en burens
 - Indicator: % inwoners dat actief is geweest om de buurt te verbeteren
 - Indicator: % inwoners dat vrijwilligerswerk doet (19-64jr en 65+)
3. Tilburgers ervaren bestaanszekerheid
 - Indicator: % huishoudens met inkomen tot 110, 120 en 130% van sociaal minimum
 - Indicator: % inwoners dat moeite heeft met rondkomen
 - Indicator: % kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin
4. Tilburgers hebben mensen om zich heen waarop ze kunnen steunen
 - Indicator: % inwoners (zowel 12-18jr, 19-64jr als 65+) dat eenzaam is
 - Indicator: % inwoners dat niet genoeg mensen heeft om op terug te vallen in geval van narigheid (19-64 en 65+)
 - Indicator: % inwoners dat matig tot veel regie over eigen leven heeft
5. Tilburgers zijn in beweging
 - Indicator: % volwassenen en ouderen dat voldoet aan de beweegrichtlijn

5. De 7 beleidsnota's binnen het veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg".

Zoals gezegd: voor het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg richten we ons op de kracht van preventie en steun in het gewone dagelijks leven. Onze focus verschuift van het bieden van (extra en specialistische) ondersteuning naar het bieden van perspectief. Daarbij is vroeg niet vroeg genoeg; we moeten dus tijdig signaleren en interveniëren. We gaan van losstaande interventies naar een samenhangende aanpak om de sociale veerkracht van de Tilburgers en hun wijken te versterken. Zowel op inhoud als in werkwijzen. Zo zetten we sport en cultuur in om onze sociale doelstellingen te bereiken, maar gaan we ook de ruimtelijke en sociale doelstellingen meer aan elkaar verbinden.

Om die slag te kunnen maken, staan 7 beleidsnota's centraal. We maken een onderscheid in:

- A. Beleidsnota's waarvan nu ook de doelen, indicatoren en streefwaarden voorliggen ter besluitvorming
- B. Beleidsnota waar alle doelen, indicatoren en streefwaarden al vastgesteld zijn door de raad
- C. Beleidsnota's in ontwikkeling

Bij 1 geven we per beleidsnota aan wat de betreffende subdoelen en indicatoren zijn. In bijlage 2 staat het totale overzicht van alle subdoelen, indicatoren met de daarbij behorende streefwaarden per beleidsnota. Voor de totstandkoming van deze doelen en indicatoren geldt het zelfde als voor de doelen en indicatoren van het totale veld, dat ze door onderzoekers van Telos/PON, GGD en afdeling informatievoorziening zijn uitgezocht als meest passend bij de gestelde doelen.

Binnen de verschillende beleidsnota's zijn doelen/indicatoren die meerdere malen voorkomen, bijvoorbeeld eenzaamheid bij Integrale ouderenaanpak en Positieve gezondheid. Die worden natuurlijk maar één keer gemeten en activiteiten om de doelen en de streefwaarden te behalen zijn hetzelfde of worden op elkaar afgestemd.

A. Beleidsnota's waarvan doelen, indicatoren en streefwaarden voorliggen ter besluitvorming

Bestaanszekerheid - Activeren vanuit nabijheid en maatwerk

In een mensenleven is een aantal zekerheden onontbeerlijk: een dak boven je hoofd, rond kunnen komen, voldoende en gezond eten, werk of een andere zinvolle dagbesteding, een sociaal netwerk, en fysiek en mentaal welbevinden. We kijken dan ook breed naar het begrip bestaanszekerheid. We geloven dat we meer

impact en effect kunnen bereiken door mensen te activeren en in hun kracht te zetten, dan alleen met achteraf compenseren. Door tijdige inzet op maat voorkomen we dat mensen verder afglijden en nog meer zorg nodig hebben.

De doelen en indicatoren zijn in 5 sporen onderverdeeld:

1. *In beeld: perspectief bieden vanuit nabijheid en maatwerk*

Doel: Tilburgers zijn minimaregeling onafhankelijk

- Indicator: Hoeveel gesprekken zijn door de consultants bestaanszekerheid gevoerd ?
- Indicator: Bij hoeveel mensen is de voorgenomen versobering van de minimaregelingen te dragen ?
- Indicator: Bij hoeveel mensen is er een actie in gang gezet om hen richting verdere bestaanszekerheid te brengen ?

2. *Van compenserend achteraf naar kostenverlaging aan de voorkant*

Doel: kostenverlaging aan de voorkant

- Indicator: Aantal minimahuishoudens dat energiekosten weet te verlagen.

3. *Preventie en vroeg signalering: breder dan alleen inkomen*

Doel: voorkomen van schulden, eenzaamheid en een slechte gezondheid bij minimahuishoudens

- Indicator: % huishoudens met problematische schulden
- Indicator: % inwoners in bewindvoering of budgetbeheer
- Indicator: % inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat eenzaamheid ervaart
- Indicator: % inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat de eigen gezondheid als goed ervaart

4. *Doorbreken van intergenerationele armoede*

Doel: voorkomen van uitsluiting van kinderen door armoede

- Indicator: % kinderen uit huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat lid is van een sportvereniging
- Indicator: % kinderen uit huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat lid is van een cultuurvereniging / muzieklus
- Indicator: aantal unieke kinderen dat bereikt wordt via Leergeld

5. *Ondersteuning vanuit minimaregelingen en voorzieningen - tijdelijk en waar nodig*

Doel: voorkomen van uitsluiting door armoede

- Indicator: aantallen verstrekkingen Bijzondere Bijstand, Meedoenregeling, Collectieve Ziektekostenverzekering Minima en Individuele Inkomensvoetstuk

Positieve Gezondheid- Sterk van binnen, verbonden met buiten

Gezondheid is veel meer dan alleen de afwezigheid van ziekte. We denken vanuit positieve gezondheid waarbij het accent niet ligt op de gezondheidsproblemen, maar op de mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Een brede benadering draagt bij aan het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan én zoveel mogelijk de eigen regie te voeren. Voor ons reden om dit onderwerp met een integrale blik op gezondheid aan te pakken. Integraal, dat betekent dat we over grenzen heen kijken.

In gesprekken met inwoners en professionals zijn vijf opgaven benoemd:

1. Weerbaar en mentaal gezond
2. Erbij horen en ertoe doen
3. Goed voorbeeld doet volgen
4. Ruimte krijgt betekenis door gebruik
5. Kansrijke start

Subdoelen en indicatoren per opgave:

1. Doel: Versterken weerbaarheid en mentaal welbevinden van de Tilburgers
 - Indicator: aantal gezonde school vignetten gericht op weerbaarheid

- Indicator: % Tilburgers dat zich psychisch gezond voelt, 12-18jr, 19-64jr en 65+¹
 - Indicator: % kinderen (4-11 jr) dat voldoende weerbaar is
- 2a. Doel: Elke Tilburger heeft het gevoel dat hij/zij ergens bij hoort
- Indicator: % inwoners (zowel 12-18jr, 19-64jr als 65+) dat eenzaam is ²
 - Indicator: % Tilburgers dat aangeeft vaak of regelmatig contact te hebben met vrienden, familie en burens³
- 2b. Doel: Vergroten gezondheidspotentieel van inwoners met lage SES
- *Indicator: nog te ontwikkelen*
3. Doel: Versterken gezondheidsvaardigheden van de Tilburgers
- Indicator: % inwoners dat riskant gedrag vertoont dat schadelijk is voor de gezondheid
 - Indicator: % kinderen dat minimaal 1 keer per jaar naar tandarts gaat
 - Indicator: % inwoners op gezond gewicht, 2-11jr, 12-18jr, 19-64jr en 65+
 - Indicator: % jongeren dat voor 18jr alcohol drinkt
4. Doel: De inrichting van de omgeving prikkelt tot sociaal en gezond gedrag
- Indicator: % inwoners dat de buurt aantrekkelijk vindt om te bewegen
 - Indicator: % inwoners dat vindt dat de buurt voldoende ontmoetingsplekken heeft
 - Indicator: % van jeugd in de leeftijd 4 t/m 17 jaar dat vindt dat er in de buurt voldoende voorzieningen in de openbare ruimte zijn om te sporten en bewegen
 - Indicator: Beweegvriendelijke Omgeving (maakt op een vijfpuntschaal zichtbaar hoe de publieke ruimte in de woonomgeving scoort op de mogelijkheden voor sporten en bewegen)
5. Doel: Kinderen van -10 mnd. tot 4 jaar hebben een veilige en gezonde start
- Indicator: % kinderen met verhoogd risico op psychosociale problematiek
 - Indicator: aantal recidive meldingen kindermishandeling (0-4jr.)
 - Indicator: aantal kwetsbare ouders dat deelneemt aan Nu Niet Zwanger, Stevig ouderschap, Voorzorg en Babyroute
 - Indicator: % kinderen dat geïndiceerd is door de GGD Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE)

Integrale ouderenaanpak - gezond en gelukkig oud in Tilburg

Om te komen tot een Integrale ouderenaanpak hebben we gesprekken gevoerd met vrijwilligers, professionals en ouderen. Op basis van o.a. deze gesprekken werken we aan onze ambitie dat we een omgeving **creëren waarin je oud kunt worden midden in de maatschappij, waar je als oudere erbij hoort, gezien wordt en ertoe doet.**

We gaan uit van een vijftal deelgebieden waarin we aan de slag gaan, t.w.:

1. Vitale ouderen:
 - Doel: Ouderen zijn zo lang mogelijk vitaal
 - Doel: Ouderen voelen zich verbonden en hebben plezier
 - Indicator: % 65+ dat gezondheid als (zeer) goed ervaart
 - Indicator: % 65+ dat vrijwilligerswerk verricht
 - Indicator: % mantelzorgers 65+ dat het afgelopen jaar mantelzorg heeft gegeven
 - Indicator: % 65+ dat het gevoel heeft een doel en richting te hebben in het leven
 - Indicator: % 65+ dat ervan geniet om plannen te maken en uit te voeren
 - Indicator: % 65+ dat eenzaam is⁴
 - Indicator: % 65+ dat niet in staat is zin aan het leven te geven

¹ is ook algemene indicator voor veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg"

² is ook algemene indicator voor veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg"

³ is ook algemene indicator voor veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg"

⁴ is ook algemene indicator voor veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg"

2. Kwetsbare ouderen:
Doel: Kwetsbare ouderen zijn in beeld en wordt perspectief geboden⁵
 - Indicator: % kwetsbare 65+
 - Indicator: % 65+ dat zich (tamelijk) zwaar belast voelt
3. Wonen: Oud en thuis in je woning
Doel: Er zijn meer woningen die door ouderen als prettig en veilig worden ervaren
Indicator: nog te ontwikkelen
Doel: er is een meer gevarieerd aanbod
 - Indicator: % 65+ dat in de woning kan blijven wonen, indien slecht ter been (zonder en met aanpassingen)
4. Woonomgeving: Oud en thuis in je wijk of dorp
Doel: Ouderen wonen in een leefomgeving die zij als prettig en veilig ervaren
 - Indicator: % 65+ dat buurt aantrekkelijk vindt om te bewegen
 - Indicator: % 65+ dat vindt dat de buurt voldoende ontmoetingsplekken buiten heeft
5. Regie
Doel: De oudere is zelf in regie
 - Indicator: % ouderen met weinig regie over eigen leven

B. Beleidsnota is al vastgesteld

Sport en bewegen - meedoen is winnen

Sport is, behalve gewoon leuk en ontspannend, een belangrijk instrument voor gezondheid, welzijn en talentontwikkeling. Hier wordt op veel gebieden aan gewerkt; via een openbare ruimte die prikkelt tot sporten en bewegen, om de samenhang in een buurt te versterken, als vast onderdeel op scholen, maar ook binnen re-integratietrajecten voor onze werkzoekenden. We weten immers dat sport helpt om beter in je vel te zitten, waar door het gemakkelijker wordt om stappen richting werk te zetten. Bovendien is sporten een mooie manier om anderen te ontmoeten, contacten op te doen en er erbij te horen. De preventieve kracht van sport en beweging is groot en draagt zo bij aan andere sociale doelen.

De doelen, indicatoren en streefwaarden zijn op 3 februari 2020 door de raad vastgesteld.

C. Beleidsnota's zijn nog in ontwikkeling

Integrale jeugdaanpak

Goede Start is samen met onze jongeren, inwoners, partners uitgewerkt in een integrale jeugdaanpak. De nota met doelen en indicatoren zal in het voorjaar 2020 in routing gebracht worden. Een deel hiervan zal gericht zijn op het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg, maar het zal ook gericht zijn op de andere drie velden van inclusieve stad, t.w. persoonlijke ontwikkeling, het bieden van passende ondersteuning en ingrijpen bij crisis en onveiligheid.

Sociale Basis - Wijk aan Zet

In 2017 heeft de raad de kadernota 'Wijk aan Zet' vastgesteld, met daarin de uitgangspunten voor de doorontwikkeling van de sociale basis (2017 - 2020).

Wij hebben toegezegd te komen met een startnotitie als vervolg op wijk aan zet. Hierin zullen we ingaan op het beleid voor het welzijnswerk in de komende periode en de wijze waarop dat vorm krijgt.

⁵ De twee doelen (kwetsbaarheid van ouderen wordt tijdig gesignaleerd en signalen worden opgevolgd en kwetsbare ouderen wordt perspectief geboden) zijn samengevoegd

Werkagenda diversiteit (inclusie)

In december 2019 is de raadsbrief Werkagenda Inclusie verschenen. De raadsbrief gaat over de inclusieve stad die we willen zijn en de sociale samenhang die daarvoor nodig is, ook in de diversiteit die onze stad rijk is. Vandaar dat we de uitgangspunten van *sociale acceptatie*, *participatie* en *veiligheid en weerbaarheid* hanteren als kompas om te voorkomen dat we thema's en inwoners over het hoofd zien en kunnen sturen op het beleid dat we ontwikkelen voor LHBTIQ+, mensen van diverse afkomst, op het terrein van vrouwenemancipatie en mensen met een beperking.

6. Wat gaat het kosten

De middelen voor inkomensondersteunende maatregelen (€ 27,6 mln.) gekoppeld aan de nota bestaanszekerheid waren bij de PB 2020 ondergebracht in het veld passende ondersteuning werk en inkomen. Om de budgetten in het geheel onder te brengen bij het veld waar ook het onderliggende beleid is ondergebracht volgens de betreffende kadernota vindt een verschuiving plaats van middelen van het veld passende ondersteuning werk en inkomen naar het veld sociaal veerkrachtig conform bovenstaande was-woordt tabel. Voorgaande geldt eveneens voor de middelen van mondiale bewustwording (€ 0,5 mln.); deze verschuiven van sociaal en veerkrachtig naar persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid.

was

Velden	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024
1.10 - Sociaal en veerkrachtig	€ 55.390.647	€ 58.359.115	€ 58.359.115	€ 58.274.283	€ 58.777.161
1.20 - Pers. ontwikk. & zelfredzaamh.	€ 23.646.037	€ 23.499.977	€ 23.499.977	€ 24.014.210	€ 23.872.600
1.31 - Passende onderst Werk&inkomen	€ 96.411.160	€ 95.988.985	€ 95.988.985	€ 98.575.954	€ 99.647.630
Eindtotaal	€ 175.447.844	€ 177.848.077	€ 177.848.077	€ 180.864.447	€ 182.297.391

wordt

Velden	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024
1.10 - Sociaal en veerkrachtig	€ 82.407.243	€ 82.868.312	€ 82.868.312	€ 82.825.480	€ 83.328.358
1.20 - Pers. ontwikk. & zelfredzaamh.	€ 24.191.038	€ 24.044.977	€ 24.044.977	€ 24.559.210	€ 24.417.601
1.31 - Passende onderst Werk&inkomen	€ 68.849.563	€ 70.934.788	€ 70.934.788	€ 73.479.757	€ 74.551.433
Eindtotaal	€ 175.447.844	€ 177.848.077	€ 177.848.077	€ 180.864.447	€ 182.297.391

Dus:

Bestaanszekerheid	€ 27,6 mln.	van passende ondersteuning werk en inkomen naar sociaal en veerkrachtig
Mondiale bewustwording	€ 0,5 mln.	van sociaal en veerkrachtig Naar zelfredzaamheid

7. Vervolg

Het is goed ons te realiseren dat deze kadernota (sociaal en veerkrachtig) een eerste proeve is van wat motie 44 beoogt (in lijn met het proces dynamisch begroten). Deze kadernota loopt daarmee vooruit op een bredere discussie over doelen en indicatoren in de begroting die nog moet plaatsvinden in de raad.

De doelen, indicatoren en streefwaarden van het veld "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg" worden opgenomen in de programmabegroting bij de tussenrapportage. Voortgangsbewaking vindt plaats via de P&C cyclus. Voor wat betreft de beleidsnota's geldt dat we zo snel mogelijk de uitvoeringsprogramma's afronden en samen met de stad concreet aan de slag gaan.

Bijlage 1: Kadernota "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg": Doelen, indicatoren en streefwaarden ten behoeve van programmabegroting.

Bijlage 2: Kadernota "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg": Subdoelen, indicatoren en streefwaarden van beleidsnota's Positieve gezondheid, Integrale ouderenaanpak en Bestaanszekerheid.